

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1635. usque ad annum 1643

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 9011888X

§. 40. Armandi Richelii Cardinalis obitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67406)

que annos natum Lugduni die secunda Sæc. XVII.
 Septembris capite plecti iussit; ejusdem A. C. 1642.
 quoque supplicii severitatem Borbonius
 ea lege redimere permittebatur, ut Se-
 danum Regi cederet, Aurelianensis
 vero Dux vitæ gratiam quidem obti-
 nuit, nunquam tamen amplius Regis
 conspectum subire permisit, Anne-
 cyum in Sabaudiam emigrare jussus
 est. Ceterum habentur ad calcem de-
 cimi quinti Voluminis Historiæ Thua-
 næ Gallice redditæ plura monumenta,
 quibus Thuani innocentia vindicatur,
 ipsiusque excidium accelerandi media
 tum adhibita indicantur. Fertur e-
 tiam, quod ipsius Soror haud procul
 a Richelii Cardinalis tumulo, Lazari
 Sororem, dum Christum ad fratris sui
 sepulcrum conducit, depingi iusserit
 cum hac epigraphe: *Tu si hic fuisses,
 frater meus non mortuus esset.*

§. XL.

Armandi Richelii Cardinalis obitus.

Paulopost die quarta Decembris iter Ciacon. in
 æternitatis ingrediebatur ipse Car- vita Ur-
 dinalis Armandus, qui omnes suos ho- banus VII.
 stes, ipsamque fortunæ invidiam felici- Journal du
 ter vicit, a sola morte devictus. Hic Card. Richel.
 præclaro genere ortus, in Navarra Vassor. Hist.
 Collegio literis præsertim Philosophicis de Louis
 XIII. Mem. du
 Rr 2 & Minist. de
 Richelieu.

Sæc. XVII. & Theologicis egregiam navabat ope-
A. C. 1642. ram, laurea decoratus: Erat latini,
 græci, Itali & Hispani idiomatis opti-
 me gnarus. Nondum vigesimum pri-
 mum ætatis annum expleverat, cum
 jamjam Lucionensis Episcopus obtenta
 ætatis venia Romæ inauguraretur:
 mortuo autem Henrico IV. Galliarum
 Rege Parisios reversus, cum summa
 laude, præsentibus etiam sæpe Ludo-
 vico XIII. ejusque Matre, Verbum Dei
 prædicabat: turbatis autem Franciæ
 rebus, Luynæus Richelium Avenio-
 nem in exilium, & Mariam Medicæam
 Reginam, Blesis in carcerem detrule-
 rat, inde vero ab eadem revocatus Ri-
 chelium recuperata Luynæi gratia Re-
 ginam Blesis elapsam Engolismæ in-
 visit, eamque Filio suo Regi reconci-
 liavit, in laboris præmium Regiæ gra-
 tia, & Romana Purpura decoratus.
 Defuncto Luynæo Regina Richelium
 ad apicem gloriæ, & supremum Fran-
 ciæ Ministrum evehere adlaborabat,
 cumque ipse Vir esset supra privatorum
 fortem summus, ad Franciæ utilitatem
 & gloriam natus, dignusque, ut cum dia-
 demate nasceretur, miraque ad regen-
 dum dexteritate, prudentia, laboris
 constantia, ingenii sagacitate, solertia,
 atque inexpugnabili fortitudine prædi-
 tus esset, facile Regis animo, atque
 uni-

uniuerso Regno dominari cœperat: Dein Sæc. XVII.
 Sacris, profanisque dignitatibus ad in- A. C. 1642.
 uerſam cumulat, ſupremum belli,
 pacisque arbitrum egit, atque hono-
 rem & ignominiam, vitam & mortem,
 quin & Europam pro libitu ſuo diſtri-
 buit: inde uero æmulantium Procerum
 inuidia, obrectatorum licentia, & fre-
 quens tumultuum domesticorum origo:
 quippe Richelio prævalente, Magnates
 nonnulli perpetuo carcere, alii exilio,
 plures morte damnati, quamplurimi ab
 Aula remoti, pene innumeri proſcripti
 fuerunt: ipſam quoque Reginam Ma-
 trem, quæ tamen ipſum ad ſupremas
 dignitates eueherat, pro beneficio exi-
 lium retuliſſe conſtat: Ceterum Riche-
 lius parem cum omnibus uiris illuſtri-
 bus ſortem habuit, qui dum adhuc in
 uivis agunt, carpuntur, mortui autem
 immenſis celebrantur elogiis: ipſe ta-
 men Francicæ Hiſtoriæ Scriptor, quam-
 vis in Richelii laudes copioſius excur-
 rat, in eo nihilominus carpit potentix
 ſummæ cupiditatem, pares, ſuperio-
 resque, ac præcipue æmulos depri-
 mendi ſtudium, immodicum honoris
 & gloriæ deſiderium, ſaſtigii & hono-
 rifici cultus ad adorationem uſque ex-
 tenſam ambitionem: necnon callidita-
 tem, ac ſimulandi, diſſimulandique
 peritiam. Eſſi autem Richelius ejus-
 modi

Rr 3

modi

Sæc. XVII. modi nævis, ut homo, non caruisset, nemo tamen eidem ingenii laudem, Religionis propagandæ, ac Ecclesiam ab hæresum labe expurgandi studium invidere poterit. Tandem postremis vitæ suæ diebus Richelius Regis gratia excidit, ut eo ardentius Dei gratiam sibi conciliaret: inviserat quidem morti proximum Rex & Regina, adeo, ut fere inter Regias manus expirasse crederetur, deprehensum tamen, quod Rex speciem doloris vultu præletulerit, lacrimas vero non sponte cadentes læto pectore exceperit: Obiit demum Richelius Parisiis ex fœtore vermium, qui ex brachio scaturiebant: Numerabat quinquaginta septem ætatis suæ annos, in morte sua dicere auditus, se tres claves Ludovico Regi relinquere, scilicet, Brisaccum ad Germaniam, Pignarollum ad Italiam, & Perpignanum ad aperiendam Hispaniam: Videtur Richelius adhuc post mortem suam in Regno dominari; quippe non modo paucis ante obitum suum diebus præcipua Regni munia inter suos clientes partitus est, sed etiam supremum Ministerium Mazarino Cardinali testamenti tabulis reliquit, atque Rex, qui vivo Cardinali adversari non auferat, mortui voluntatem religiose executus est. Scripta sunt Richelio ingentia e-

logia,

logia, sed non omnia ab amico calamo, inter quæ est illud: Sæc. XVII.
A. C. 1642.

*Hic jacet Armandus, si non armasset,
Amandus, cui tamen quidam
Richelii fautor hoc disticho re-
spondit:*

*Armando in cunis amor aurea detulit
arma, sic erat Armandus, qui
bene amandus erat.*

Referunt Scriptores nonnulli, quod Richelius in suo Avenionensi exilio librum *de institutione Christiana, & controversiis fidei* ediderit, præter aliud opusculum (si tamen suum) de perfectione Christiana. Sepultus requiescit in Sacello Sorbonico, cujus Basilicam, magnificentumque Collegium ipse construxerat: Reliquit etiam duplex testamentum, quorum primum appellabat *Christianum*, alterum vero *Politicum*, utrumque vero, cum luculentum sit vasti sui ingenii, indolisque specimen, merito sibi in Historia nostra locum vendicat.

§. XLI.

Armandi Richelii Cardinalis Testamentum Christianum.

Testamenti Christiani sequens erat tenor: „Catholicus fide, Cardinalis dignitate, Minister Regius munere,
Rr 4 „red-